

שמעתא למיקתא

גליון פו'- שמות ה'תשע"ב / קהילת "חניכי הישיבות" - רמות ב'

אשה שדרכה ללוש ע"י מיקסר האם צריכה להסיר הטבעת לנט"י

איתא בחולין (ק"ו.) שכל דבר שחוצץ בטבילה חוצץ בנטילה, וכן פסקו הטשו"ע (רס"י קס"א). וכן מעכבת בטבילת גר, בטבילת אשה, ובטבילת כלים כמ"ש הטשו"ע (יו"ד סי' רס"ח סעי' ב, סי' קצ"ח, סי' קכ סעי' יג וסי' רב, ובט"ז שם ס"ק א).

והנה למדנו בתוספתא (פ"ו הי"ד) דהטבעת שבאצבע אם הוא "מהודק" חוצץ ואם הוא "רפוי" אינו חוצץ. והביאה הר"ש (מקואות פ"ט מ"ד). וכן פסקו הטשו"ע (או"ח סי' קס"א סעי' ג ויו"ד סי' קצ"ח סעי' כג).

ועי' במאירי (מקואות רפ"ט) שביאר דרפוי היינו שמתעגל באצבע על נקל ובמיעוט הנעה. אמנם בסד"ט (סי' קצ"ח ס"ק י) כת' דגדר רפוי הוא כל שאינו חונק. ובשיעורי שבת הלוי (סי' קצ"ח אות ד) כתב (ושם איירי לענין טבילת מצוה) להוכיח מדברי הש"ך (שם ס"ק נז) דמהודק חוצץ אע"פ שאינו חונק, ויש להחמיר וכן סוגיא דעלמא דכל שאינו מרוחק מהגוף חוצץ ואינו נקרא רפוי, ע"כ.

ועי' בנועך ביהודה (יו"ד תי' ט) קלה ד"ה ולדברי הראשונים) שכתב דאף אם יכולה להזיז הטבעת בידים ממקומו, מ"מ אם הוא מהודק חוצץ. וכן דעת הגריש"א שליט"א [זצ"ל] (אשרי האישי פ"א אות ד) דמה שניתן לסובב את הטבעת במקומו אינו סימן לרפוי. ועי' עוד בחכמת אדם (ככל קיט אות ד) שכתב שאם לפי ראות העין נ"ר שהוא רפוי אינו חוצץ.

מיהו כבר כתב הב"י (או"ח סי' קס"א ד"ה וכתב עוד) דאפי' הטבעת רפויה צריך להסירה בשעת נטילה אי משום דלא בקיאינן בשיעור רפיון ואי משום דלא ליתיה להתיר אף במהודקת, ע"כ. וכן פסק הרמ"א (שם סי' קס"א) ודעת הגריש"א שליט"א [זצ"ל] (אשרי בסד"ט (שם ד"ה ובבית יוסף) שכתב דאע"פ שהשו"ע לא הביא דין זה ביו"ד ולא באורח חיים, מ"מ דעתו לפסוק כן להלכה).

אמנם כתב המ"ב (סי' קס"א ס"ק יח) שבדיעבד עלתה הנטילה אף אם נטלה עם טבעת רפויה. ודעת הגריש"א שליט"א [זצ"ל] (אשרי האישי פ"א אות ד) דמי שמחמת ניפוח אינה יכולה להסיר הטבעת הרי זה בדיעבד שהתירו הפוסקים נטילה עם הטבעת אם היא רפויה.

אלא דצ"ע מה טעם שטבעת חוצצת והרי נ"ר היא ואינה מקפדת עליה. ועי' בגליון פ"א בענין האם נ"ר אינו חוצץ. ובאמת כבר עמד בזה הרא"ש (מקואות סי' כו) ויישב בשם הראב"ד (שער הטהרה) כי מקפדת להסירה בשעת לישא, וכיון שמקפדת בשום פעם אע"פ שאינה מקפדת בשעה שנוטלת ידיה הוי חציצה. והביאו הט"ז (יו"ד סי' קצ"ח ס"ק כג).

ולפי' י"ל דאם אינה מוציאה את הטבעת כי אין דרכה ללוש וכגון שאינה לשה בידה אלא ע"י ימקסר' וכד' א"צ להסיר הטבעת בשעת נטילת ידיים. וכן מבואר בגן המלך (סי' קג). ואע"פ שהסד"ט (סי' קמ) כת' דאין להקל כיון דהשו"ע (שם ושם) כתב סתם דטבעת מהודק חוצץ, עיי"ש. והביאו הפת"ש (סי' קד) וכן פסק החכמת אדם (ככל קיט אות ד) לענין טבילת מצוה. מ"מ במ"ב (סי' קס"א ס"ק יט) מבואר לא כדבריו.

וגדולה מזו כתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פ"א אות ה) שהיום אין הנשים רגילות להקפיד להוציא את הטבעת בשעת לישא וע"כ לענין נט"י נידון כמיעוט שאינו מקפיד (אלא שלגבי טבילה יש להחמיר), ע"כ. דעת הגריש"א שליט"א [זצ"ל] (אשרי האישי פ"א אות ד) דאם האשה אף פעם אינה מסירה את טבעת הקידושין מן האצבע אין הטבעת חוצצת לענין נט"י, ע"כ.

אולם כל זה אם אין דרכה להסירה אף בשעת רחיצה, אבל בלא"ה חוצץ, כמ"ש בזרע אמת (ח"ב סי' פז על יו"ד סי' קצ"ח) דטבעת מהודקת חוצצת לא דוקא כשמקפדת להסירה בשעת לישא, אלא כל שמקפדת להסירה מאיזה סיבה וכגון בשעת רחיצה.

אולם בשואל ומשיב (מי תני ח"ג ססי' קח ד"ה והנה אור) כת' (בענין טבילת מצוה) דעין תותב אינו חוצץ, אף שלפעמים מסירה זאת, היינו כדי שלא יתקלקל והוה כלפוש ע"מ לכתף. ולכא' דבריו צ"ע שהרי מבואר בראב"ד שהטעם שטבעת חוצצת היא כי מקפדת להסירו בשעת לישא שלא יתלכלך, ומ"ש הא מהא. והאג"מ (יו"ד ח"א סי' קד ד"ה והנה ד"ה) אבל תמה על דבריו דאם אינה יכולה להניחו שם בשביל הקלקול איך יתחשב אינה מקפדת וכ"ש כשיש לחוש לקלקול הגוף כשישאר שם תמיד שודאי נחשב מקפיד, אולם אם אין לה צער ואין לחוש לקלקול הגוף אלא שהעין יתקלקל ותצטרך להחליפו בחדש או לתקנו מיהו טוב לשתום ביותר לא יחצוץ, ע"כ.

אלא דיש לעיין באופן שאינה מסירתה בשעת רחיצה, אלא לעיתים (כגון לכבוד חתונה וכד') דדרכה להחליפה באחרת נאה יותר.

דהנה בזכרון יוסף (יו"ד שאלה י' ה' ולענין חציצה) ביאר דהטעם שטבעת חוצצת כשמסירתה בשעת לישא, היינו משום דאם מזדמן לה עיסה ללוש כמה פעמים היום או מחר, מסירתה ממנה משא"כ טבעת שאינה מסירה עכשיו כלל בשום פעם רק בשעת לידה (עיי"ש הנידון) וכד' לא מיקרי מקפדת. וראייה לזה מהא דפסק הטשו"ע (יו"ד סי' קצ"ח סעי' יז) גבי צובע שידי צבועות דאין בצבע משום חציצה, דכיון דאומנותו בכך אינו מקפיד עליו, וכי ס"ד שלעולם לא יקנה ידיו אפי' בשבת וכיוצא בזה, אע"כ אף שעתיד להסירו באיזה זמן אינו חוצץ. ועל כן כת' הטשו"ע (רס"י קצ"ח) אם דרך בני אדם להקפיד עליו לפעמים ולא כתבו שדרך בני אדם עליו בשום פעם, ע"כ. אולם עי' בנוב"י (יו"ד קי' סד) שנו"ר שחולק על הז"י, וכן מבואר בחת"ס (סי' קצ"ב ד"ה לכאורה), והאג"מ (ח"א סי' צו ע"א ד"ה אבל וע"פ ב ד"ה אבל אפשר) כתב שאפשר דהנוב"י אינו חולק אבל החת"ס ודאי פליג, עיי"ש.

מבואר מדברי הז"י דדוקא כשמסירתה מחמת לישא וכד' מדברים המזדמנים משא"כ כשאינה מסירתה אלא לאחר זמן. וכן פסק בפתחי תשובה (סי' קצ"ח ס"ק א) וכתב שכונת הזכרון יוסף ד"אם מקפדת לעתים מזומנות חוצץ, אבל אם אינה מקפדת רק פעם אחת לזמן מרובה אינו חוצץ."

וביאר באג"מ (יו"ד ח"א סי' צו ד"ה אד) דפשוט שאין כוונת הזכרון יוסף לחלק בין זמן מרובה לזמן מועט דמנלן ליתן קצבה ושעור לדבר, אלא צ"ל דכוונתו לחלק בין הקפיד להסיר בשעת לישא שאין לה זמן קצוב דאפשר שיזדמן לה בכל יום וגם בלילה לכן נחשב בכל עת שהיא מקפדת דאינה יכולה לבטלו על משך זמן ובין כשהקפיד להסיר הוא רק לזמן קצוב דעד זמן ההוא ודאי לא תסלקנו הויא אינה מקפדת ואין חילוק אם זמן ההוא רחוק או קרוב וזהו כוונתו, ואף אם אין כוונתו כן מ"מ הוא טעם נכון, ע"כ.

ועיי"ש (סוף ע"פ ה ד"ה נמצא) דהלכה כהז"י, אלא שיש לחוש קצת בזה לבעלי נפש, אלא דשם איירי לענין טבילת מצוה. מבואר מדבריו שכל דבר שזמנו קבוע אינו חוצץ וכזה דצובע שמקפיד רק בשבת וכד', דהרי לא שייך שיוזמן השבת עכשיו ולא דמי ללישה שאין זמנו קבוע ואפשר שיוזמן גם עתה.

ולפי' אפשר לומר דאף אם מסירתה לפעמים (כגון בחתונות וכד') דאע"פ שהי דבר המזדמן מ"מ הוא בכלל דבר הבא בזמן קבוע, וכן משמע מלשון הז"י שכתב "וכיוצא בזה". וכן מצאתי בקובץ תשובות (ח"ג סי' קכו אות ב) דאף אם בזמנים מסויימים מקפדת כגון בשבתות בחגים ומועדים או נישואי, ודינו בזמנים הנ"ל כשאר בני אדם, דאז באמת חוצץ, מ"מ בשאר ימות השנה שאינו מקפיד אינו חוצץ, דזה נחשב למקפיד בזמן קבוע, ע"כ. ודו"ק.

מי שהתחיל לאכול סמוך לזמן ק"ש של ערבית האם צריך להפסיק אכילתו

אמרינן בגמ' [ברכות ד:] חכמים עשו סייג לדבריהם כדי שלא יהא אדם בא מן השדה בערב ואומר אלך לביתי ואוכל קימעה ואשתה קימעה ואישן קימעה ואח"כ אקרא ק"ש ואתפלל וחותפתו שינה ונמצא ישן כל הלילה, אבל אדם בא מן השדה בערב נכנס לבה"כ אם רגיל לקרות קורא ואם רגיל לשנות שונה וקורא ק"ש ומתפלל ואוכל פתו ומברך.

וכתבו התוס' [שם ד"ה וקורא ק"ש]— שמאן משמע שמטעה שהגיע זמן ק"ש של לילה שאין לו לאכול סעודה עד שיקרא ק"ש ויתפלל ערבית.

אולם הר"י יונה [שם] כתב דר"ל שאפי' יבא מן השדה קודם זמנה אין לו לומר כיון שלא הגיע עדיין עונת זמן ק"ש אוכל ואשתה תחילה, אלא יש לו לקרות תחילה או לשנות עד יציאת הכוכבים ויקרא ק"ש ויתפלל ואח"כ יאכל.

והנה גבי תפילת מנחה תנן [שבת ט:] לא ישב אדם לפני הספר סמוך למנחה עד שיתפלל, לא יכנס אדם למרחץ ולא לבורסקי ולא לאכול ולא לדין, ואם התחילו אין מפסיקין, מפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לתפילה.

וכתב שם הר"ן [ד:] — הלך נקטין דמדיד דלא מחייב ביה אלא מדרבנן כתפילה אפי' התחילה לבתר דמטא זמן חיובא כיון דאיכא שהות בתר הכי אינו מפסיק, ובמדיד דמחייב מדאורייתא כק"ש כל שהתחיל לאכול בתר דמתא זמן חיובא מפסיק אע"ג דאיכא שהות בתר הכי, והיינו דתנן ומפסיקין לק"ש וכו', ומיהו ה"מ בדאתחיל בתר דמטא זמן חיובא או סמוך לה אבל אתחיל מקמי הכי אפי' בדאורייתא כיון דאיכא שהות לא מפסיק.

אולם במדריכי [שבת סי' רכ"ז] כתב - לקרות לק"ש מפסיקין אע"ג דאיכא שהות, ובירושלמי מפרש טעמא ק"ש דבר תורה תפילה אינה דבר תורה, ופסקו התוס' התחילו בהתירא אפי' בדאורייתא אין מפסיקין, בדרבנן אפי' התחילו באיסורא אין מפסיקין דאיכא שהות כמתני', וא"כ אם התחיל אדם לאכול משחיכה קודם תפילת ערבית צריך להפסיק לקרות ק"ש, אבל אם התחיל בהיתר א"צ להפסיק.

ולכא' נראה דדעת הר"ן כדעת הר"י יונה דזמן איסור אכילה הוא אף סמוך לזמן ק"ש, ול"כ כתב "מדאתחיל בתר זמן חיובא או סמוך לה". אולם דעת המרדכי כדעת התוס' דזמן איסור אכילה מהעיה שהגיע זמן ק"ש, וע"כ כתב "אם התחיל אדם לאכול משחיכה".

אברא דבב"י [סי' רל"ח] אחר שהביא דברי הר"י יונה כתב וז"ל: ומכלל דבריו אתה למד קודם זמנה נמי אסור להתחיל לאכול מיהו משמע דהיינו דוקא חציצה שעה קודם כמו שאמרו בתפלת מנחה וכן כתב הרשב"א בריש ברכות (ב: ד"ה משעה) דכיון שהגיע זמן המקרא אפילו סמוך לו קצת מלפניו לא יסב עד שיקרא ואע"ג דלא משמע הכי מדברי התוספות שכתבתי בסמוך יש לזהר בדבר כדברי הר"י יונה והרשב"א ז"ל, ואחר כן הביא דברי החת"ס והר"ן בהי דדיד ולא העיר מיד.

ובשרע [סי' רל"ה ס"ב] כתב וז"ל: אסור להתחיל לאכול חצי שעה סמוך לזמן ק"ש של ערבית, ואם התחיל לאכול אחר שהגיע זמנה מפסיק וקורא ק"ש בלא ברכותיה וגומר סעודתו ואח"כ קורא אותה בברכותיה ומתפלל. הנה עינב דברי הר"י יונה והר"ן עם דברי המרדכי בהי דדי. וצ"ב דלכא' תרי שיטות נינהו, דהר"י יונה והר"ן דס"ל דסמוך לזמן ק"ש כבר אסור באכילה, ה"ל ס"ל דאפי' התחיל לאכול סמוך לזמן ק"ש חייב להפסיק אפילו וכדברי הר"ן, ואילו המרדכי דכתב דאם התחיל לאכול "אחר שהגיע זמנה" מפסיק וקורא, אויל לשיטתו דס"ל דליכא איסור אכילה אלא משעה זמנה.

[וכדברי הש"ע כן הוא בדברי הלבוש, דריש כתב דאסור להתחיל בסעודה כמו חצי שעה סמוך לזמן ק"ש של ערבית, ואע"כ כתב בהמשך דבריו - לפיכך אם התחיל לאכול אחר שהגיע זמן ק"ש מפסיק בשביל ק"ש וקורא אותה בלא ברכותיה]. ובפמ"ג [ח"א ס"ק ד] ביאר דמש"כ הש"ע 'אם התחיל אחר שהגיע זמן ק"ש

מי שאינו יכול להריח מחמת צינה, האם יכול לברך על בשמים בהבדלה

א. מי שאין לו חוש ריח דינו בברכת בשמים. ב. דעת האחרונים. ג. נסתמו נחיריו.

א. מי שאין לו חוש ריח דינו בברכת בשמים

כתב המרדכי (ברכות סי' קפח) וז"ל: השיב רבינו אפרים אדם שאינו מריח ומברך לעצמו על הבשמים הוה ברכה לבטלה וגם להוציא בני ביתו אינו יכול דאין זה חיוב אלא מנהג, ע"כ.

אבל הטור (סי' רצו) כתב דהרא"ש הורה דיכול להוציא אחרים. וביאר הב"י (סי' רצו) דאע"ג דאינו חובה כיון שחכמים קבעו אותו מנהג הוה ליה מצוה ודמי לקדושה וברכת המוציא של מצוה דיכול להוציא רבים ידי חובתם אע"פ שהוא אינו יוצא ידי חובה.

שו"מ במאירי (רי"ה כט: סד"ה יש דברים) שכתב דמאור ובשמים י"א שהם ברכת הנהנין ואין מי שיצא מוציא בהם ואני אומר שאין אלו ברכת הנהנין גמורה, אלא הואיל ותקנת חכמים הם ולא מצד הנאתו הוא מביאם אע"פ שנהנה מהם הרי הם כברכת חובה ועוד כיון שמסדר חכמים נסדרו כל אחד, אין לומר על קצתן לצאת ועל קצתן שלא לצאת, ע"כ.

אולם האורחות חיים (ה"ל הבדלה סי' ה) כתב דמי שאינו מריח יכול לברך אף אם לא מוציא רבים ידי"ח, דאע"פ שאינו מרגיש בריח הגאה יש לו שמחזק ראשו וגופו. והביאו הב"י (שם).

ב. דעת האחרונים

והנה השו"ע (שם סעי' ה) פסק כדעת הרא"ש שאפשר להוציא אחרים שאינם יודעים לברך. וכן נקט הלבוש (שם). והשבות יעקב (חי"ג סי' ה) כת' שכן עיקר אלא שלא מטעם השו"ע אלא כי אף לעצמו יכול לברך כיון שהנשמה נהנת. אלא דעיי"ש שמי"מ לא סמך להקל אלא כשמוציא אחרים ידי"ח. והביאו השע"ת (אות ה).

אבל הט"ז (סי' ק) דחה דברי השו"ע דהכא אפי' מצוה לא הוה כשאר מצות שצריך לחזור אחריהם, אלא מנהג הוא בעלמא וע"כ אין להקל נגד רבינו אפרים בענין להוציא מי שאינו יודע, וכן נקט המ"א (סי' ק). ועיי"ש שהביא דברי האורחות חיים וכתב שהם אמת בריח חזק ביותר. ועי' בשש"כ (חי"ב סי' סא הגה יא) שהקשה מ"ש ברכת בשמים מיי"ן של מילה שאינו אלא מנהג ומי"מ אפשר לברך ולהוציא את חברו גם אם הוא בעצמו אינו שותה. ותירץ בשם הגרש"א זצ"ל שבשמים עיקרם רק כדי ליהנות מן הריח להשיב בכך את נפשו והם גם מצוה בפני"ע ללא שום קשר להבדלה וכו' משא"כ יין של ברית שעיקרו למצוה כדי לומר שירה על היין, ע"כ.

ובחיזושי רע"א (סי' רצו) הקשה על השו"ע דגם אם בשמים הוי ברכת המצות מ"מ כיון דאין לו חוש ריח הוא פטור לגמרי ממצוה זו ומקרי אין מחויב בדבר, וכיון דאינו בר חיובא כלל אינו בכלל ערבות במצוה זו כלל. ולשיטתו אזיל בתשובותיו (סי' ז), אבל האבני נזר (סי' תלט) פליג על דבריו כי הרי כתב המ"א (סי' לט סי' ק) דמי שנקטעה זרועו השמאלית כשר לכתוב תפילין דפומא הוא דכאיב ליה אבל גברא ב"ח הוא, וכן מבואר בתוס' (יבמות מד.). וכדרכו מציינו בכת"ס (סי' כט ד"ה והלום וד"ה ואחריו), בחלקת יואב (חי"א דיני אוסע ע"ד) ובקובץ שיעורים (חי"ב סי' לא). אולם עי' בהר צבי (חי"א סי' לו) שדחה דברי האבני"ז. וכהרע"א מבואר במאירי (רי"ה כט: ד"ה המשנה התשיעית), בריטב"א (מגילה יט: ד"ה מאן תנא), בב"ח (סי' תרפ"ט אות ה) ובגני ישע (שם סי' א), בשפת אמת (שם ד"ה דילמא) ובהפלאה (ברכות טו: ד"ה אמר). וכן נקט בטטו"ד (מי רב סי' א סעי' ז ד"ה ובהל) דערבות לא שייך רק באם העושה בעצמו מחויב בדבר לעשותה, וכן כתב החזו"א (אוי"ח סי' כט אות ב).

אלא דאף לדברי הרע"א י"ל דדוקא כשאין לו חוש ריח כלל אינו נחשב בר חיובא, אבל אם יש לו חוש ריח אלא דמצונן הוא וע"כ נחיריו סתומים, אכתי י"ל דבר חיובא הוא שהרי רק אריה הוא דרביע עליה, ובידו להביא את עצמו להריח.

וכן מבואר בב"ח (סי' תרפ"ט אות ה) דאף לסוברים דחרש המדבר ואינו שומע, אינו נחשב בר חיובא מ"מ מי ששומע וסותם אזניו מוציא אחרים ידי"ח, כיון ש"היה אפשר לו" להשמיע לאזניו. ועי' במ"ב (שם סי' ק) דדוקא חרש גמור שאינו שומע כלל י"א דאינו מוציא, אבל אם הוא שומע כשמדברים לו בקול רם מוציא. ועי' במקראי קדש (פורים סי' כז).

ועיין בפמ"ג (סי' תקפ"ז סי' א) שכתב דהתוקע לתוך הבור הוא עצמו לא יצא שהרי אינו שומע אלא קול הברה, והעומדים בתוך הבור יצאו שהרי שמעו מפי מחויב בשופר ומשום הכי תנן "לתוך" הבור ולא קתני בתוך הבור דמשמע שהוא עומד בחוץ ותוקע בבור זה אינו, דלא דקדק רק לומר שהתקיעה היא בבור ואם יעמוד הוא ג"כ בתוכו או מבחוץ חד דינא הוא ולא יצאו. וכדברי הפמ"ג פסק המ"ב (סי' תקפ"ז סי' ב), וכן נקט הכה"ח (שם אות ח). ולמעשה כבר פסק המ"ב (שם סי' ק) כדעת הט"ז והמ"א דמי שאין לו חוש ריח אינו מוציא משום ד"בשמים" אינם חובה.

ג. נסתמו נחיריו

ולפי זה י"ל דמי שאינו מריח כי נסתמו נחיריו י"ל שלכו"ע אינו מברך, כי אין הריח נכנס לגופו, וכמ"ש ההלכות קטנות שבסמוך, מ"מ י"ל דבר חיובא הוא אלא שאריה רביע עליה וע"כ לדעת השו"ע יכול להוציא ובכה"ג אין לחוש משום תמיהתו של הרע"א הנ"ל על השו"ע. ומש"כ בהלכות קטנות (חי"ב סי' קפ"ג) דאם יש לו נזילה אינו מברך שהרי מחמת האוטם אינו עולה הריח למוח ולא דמי למי שאין לו חוש ריח דהצינורות פתוחים וע"כ עולה הריח למוח. אליבא דהאורחות חיים הנ"ל כתב כן, עיי"ש. אבל לדעת השו"ע שלא פסק כטעמו של האורחות חיים י"ל דבכה"ג יכול להוציא ואף לדעת הרע"א (אליבא דהשו"ע) מהני כני"ל. אלא שמבואר לעיל שהאחרונים דחו דברי השו"ע וס"ל דבלא"ה לא יכול להוציא כי בשמים אינם חובה אלא מנהג. אלא שהחיד"א (יוסף אומץ סי' יז) סמך על דעת השו"ע היכן שנחלה חולי פירות לפעמים מריח ולפעמים אינו מריח כיון דעל הרוב הוא מריח אף שיש לו קרירות נראה דבכה"ג יסמוך לברך להוציא בני ביתו, ואף אם עתה הוא ספק מ"מ בצירוף סברת האורחות חיים הנ"ל שפיר יכול לברך. וכן פסק בכה"ח (אותיות לד-לח).

-מסקנא דדינא-

העולה לדינא, א' מי שאין לו חוש ריח או שנסתמו נחיריו מחמת קרירות וכדו' אינו מברך ברכת בשמים. ב' כמו כן פטור מברכת בשמים בהבדלה ואינו מוציא רבים ידי חובתם. ג' ויש מקילים במי שנחלה בחולי קרירות לפעמים מריח ולפעמים אינו מריח כיון שעל הרוב הוא מריח אף שיש לו קרירות יכול לברך להוציא בני ביתו.

העלון נתרם בעילום שם
הצלחת התורם ומשפחתו
בכל הענינים

שמעטא עמיקתא - הערות ותורות בטל' 02 571-3932

מפסיק', חצי שעה קודם הגיע מקרי, ומפסיק מיד אע"ג דלא הגיע עדיין ממש רק חצי שעה קודם מפסיק באותה חצי שעה.

וכדבריו כתב המש"ב (שם סי' כ') דבתוך חצי שעה סמוך לצאת הכוכבים נמי שאחר שהגיע זמנה הוא.

אלא דבשו"ע (שם סי' ק"ז) כתב מדברי הפמ"ג משמע דאפי' התחיל סמוך לזמן ק"ש דערבית מפסיק מיד אע"פ שעדיין לא הגיע זמן ק"ש וממתין עד שיגיע הזמן ויקרא, אבל באמת אין הדברים מוכרחים, אלא אע"ג דהתחיל באיסור מ"מ אינו מפסיק אלא שיגיע הזמן.

ובהנחת הרש"ש (לסי' תלא) כ' כדברי השול"צ, ו' לבאר בזה לשון השו"ע, דצ"ל דהא דכ' "אחר שהגיע זמנה", ו"ל אם התחיל לאכול בהחצי שעה הנזכר מקודם או אחר שהגיע זמנה פוסק.

איברא דנהי דנתיישבו דברי השו"ע דלא יסתרו דבריו זה לזה, אכתי יש להעיר הא דהביא הב"י דברי המרדכי והר"ן בהדי הדדי, ולא נחית לבאר דעת המרדכי כדעת התוס' ודלא כהר"ן דס"ל כדעת הר"י ונה.

ובפחת הדביר (סי' ר"ה סי' ב) אחר שהארך להקשות על דברי הב"י כתב וז"ל: כי מחכ כל זה נלע"ד לומר בדעת מרן ז"ל דס"ל באמת דלא פליגי המרדכי והר"ן ז"ל, דכי כתב המרדכי דאם התחיל לאכול משחטיכה פוסק, ביאור משחטיכה היינו נמי תוך חצי שעה קודם לזה הזמן וכו' ומאחר שכן י"ל דמה שסיים המרדכי ואם התחיל בהי"ח א"צ להפסיק דהיינו כשהתחיל יותר מחצי שעה קודם הזמן דאז הוא דחשיב זמן היתר לדדידה. ומאן סמך למה שכתב הרב א"ר ז"ל (סי' ק) "והרב נהר שלום" (סי' ב) בביאור דברי המרדכי כדכתבינא, וכדבריהם כתב הרב חמד משה ז"ל (סי' ב) וכו', והשתא אין בין דברי הר"ן לדברי המרדכי ולא כלום ולכן השווה אותם בב"י ופסק ג"כ בשר"ע כותיהו, ולהכי פסק דאסור להתחיל חצי שעה קודם. ומה שכתב מרן "ואם התחיל אחר שהגיע זמנה" היינו זמן האיסור, דאחר שכתב כבר דחצי שעה קודם מתחיל זמן האיסור א"כ גם אותה חצי שעה זמנה זמנה מיקרי לענין זה שאם התחיל בה לאכול צריך להפסיק. עכ"ל ע"ש.

פניני מוסר

בטחון והשתדלות בפרנסה

הטעם שצריך להשתדל כדי לנסות את האדם אם יעשה בדרך היתר - טעם אחד הוא, מכיון שחכמת הבורא מצאה לנכון לנסות את האדם אם הוא יעבוד את האלקים או ימרה אותו, לכן העמיד אותו הבורא במבחן, שיצאה באופן ברור באיזה דרך הוא בחר.

והמבחן הוא כך: האדם נברא כשהוא זקוק ונצרך לדברים מהחיון, דהיינו אוכל משקה הלכשה דירה ואשה. וצויה הבורא לאדם לחזור אחרי דבריו אלה ולהשיג אותם ע"י האמצעים שהכין לשם כך, בדרכים מסויימים ובזמנים מסויימים. והדברים שהבורא גזר שיוכל האדם להשיג אותם, יעלה ביד האדם הגיע אליהם ע"י שחבורא זימן לו בשלמות את האמצעים הדרושים לכך. והדברים שהבורא גזר שלא יוכל האדם להשיג אותם, לא יעלה בידו להגיע אליהם. מפני שהבורא ימנע ממנו את הגורמים הדרושים לכך.

ומבחן האדם אם הוא עבד את האלקים או עבר על רצונו, מתברר מתוך כוונתו ובחירתו, באיזה משני הדרכים הוא בחר לשם הישגת צרכיו, ובהתאם לזה מגיע לו אחר כך שכר או עונש". (חובות הלבבות שער הבטחון פ"ג, התקדמה החמישית, לפי נוסח לב טוב)

טעם נוסף - כדי שיהיה עסוק לבקש רק מה שצריך לו - "והטעם השני הוא, כי אילו היה האדם צריך לטרוח ולחזור ולהפגיל אמצעים להשגת פרנסתו, אז היה בוטח בה' ורודף אחרי עברות, ולא היה שם לב לחובות המוטלות עליו כלפי האלקים תמורת הטובות שהוא מיטיב עמו... וד"ל אמרו יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ שיגיעת שניהם משכחת עוון, וכל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה וגוררת עוון. וכ"ש שהדבר היה כך אילו לא היה לאדם לא תורה ולא מלאכה והוא לא היה מעסיק את מחשבתו באף אחת מהן.

ולכן ריחם הבורא יתברך על האדם, והטריח אותו להיות עסוק כל ימי חייו בהשגת צרכי העולם הזה ובהכנות לקראת חיי העולם הבא, כדי שלא יהיה פנוי לבקש דברים שאינם נחוצים לו, וכדי שלא יחפור בענינים שבין כה לא יוכל להשיג אותם בשכלו, כגון החקירה מה היה קודם שנברא העולם ומה יהיה אחרי סופו". (חובות הלבבות שם)

נעדן ע"י מחבר קונטרס
"עבודת המועדים"